

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2001 vp

Hallituksen esitys arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 197/1999 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä toukokuuta 2001 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 197/1999 vp) täydentämisestä (HE 75/2001 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (StVL 4/2001 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Matti Pulkkinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jouni Laiho, sisäasiainministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuomas Pöysti, valtiovarainministeriö
- tutkija Marietta Keravuori, oikeusministeriö
- neuvotteleva lakimies Sami Uotinen, Suomen Kuntaliitto
- varatoimitusjohtaja Esko Romppainen ja toimistopäällikkö Olli Paikkala, Raha-automaattiyhdistys
- pääsihteeri Jouko Vasama, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry
- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— opetusministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki raha-automaattiavustuksista.

Ehdotettu avustuslaki on tarkoitettu koskemaan Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettäviä avustuksia. Laissa säädettäisiin kattavasti avustuksen myöntämisen perusteista, myöntämismenettelystä, maksamisesta, avustuksen käytöstä ja sen valvonnasta, tarkastuksista, palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Laki sisältää perustuslain asettamien vaatimusten mu-

kaan säännökset avustuksen hakijan ja saajan oikeuksien ja velvoitteiden perusteista. Lailla on tarkoitus turvata hyvän hallinnon takeet.

Esitys liittyy eduskunnalle joulukuussa 1999 annettuun hallituksen esitykseen arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Arpajaislakia koskevaan esitykseen sisältyvät perussäännökset raha-automaattiavustuksista, ja nyt annettava esitys on luonteeltaan täydentävä hallituksen esitys.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti arpajaislain kanssa. Voimassa oleva raha-automaattiasetus ja sen nojalla annettu val-

tioneuvoston päätös Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettävistä avustuksista kumoutuvat arpajaislain voimaantumisen myötä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Suhde arpajaislakiin ja valtionavustuslakiin

Valiokunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/1999 vp). Eduskunnan perustuslakivaliokunta on antanut lausuntonsa mainitusta hallituksen esityksestä (PeVL 23/2000 vp). Lausunnossaan valiokunta on edellyttänyt arpajaislakiehdotukseen tehtäväksi useita muutoksia, jotta ehdotus voitaisiin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Muun muassa rahapelien tuotosta jaettavien avustusten palauttamisesta ja takaisinperinnästä tulee valiokunnan perustuslain 80 §:lle antaman tulkinnan mukaan säätää lailla eikä asetuksella. Myös valvontaa koskevia asetuksenantovaltuuksia on täsmennettävä niin, että toimivaltuudet ja asianosaisten velvoitteiden perusteet ilmenevät laista. Rahapeliyhteisön toiminta, johon sisältyy muun muassa ehdotuksen tekeminen tuottojen jakamisesta sekä tuotoista myönnettävien avustusten maksaminen ja käytön valvonta, on ymmärrettävä julkisena hallintotehtävänä. Perustuslain 124 §:n mukaisesti on tällöin lailla säädettävä oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeista rahapeliyhteisön toiminnassa. Tällöin on säädettävä ainakin hallintomenettelyistä, viranomaisen toiminnan julkisuudesta sekä viranomaisessa käytettävästä kielestä annettujen yleisten säännösten soveltamisesta rahapeliyhteisön julkisia tehtäviä tarkoittavaan toimintaan.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta hallitus on antanut eduskunnalle nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen lisäksi myös toisen esityksen arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 197/1999 vp) täydentämisestä (HE 65/2001 vp). Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi raha-automaatti-, kasi-

nopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön tuotoista myönnettävistä avustuksista. Hallituksen esitys HE 65/2001 vp koskee totopelien tuotoista myönnettäviä avustuksia. Saadun selvityksen mukaan molemmat lakiehdotukset on valmisteltu siten, että niissä on otettu huomioon samanaikaisesti eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä valtionavustuslaiksi ja laiksi valtion talousarviosta annetun lain 7 c §:n muuttamisesta (HE 63/2001 vp) ehdotetut muun muassa yleisen harkinnanvaraisen valtionavustuksen hakemista, maksamista, käytön valvontaa ja takaisinperintää koskevat keskeiset säännökset. Nämä sääntelyehdotukset ovat kaikissa kolmessa hallituksen esityksessä keskeisiltä osiltaan keskenään yhdenmukaiset.

Hallintovaliokunta pitää perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena hallituksen omaksumaa perusratkaisua raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön tuotoista myönnettävien avustuksien kokonaisvaltaisen sääntelyn erillisyydestä valtionavustuksia koskevaan yleiseen säädökseen nähden muun muassa raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoiminnan tuottojen ja niiden jakomekanismin erityispiirteiden vuoksi.

Hallintovaliokunta toteaa, että käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen tultua hyväksytyksi ovat raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön tuottoihin perustuvien avustusten osalta menettelylliset säännökset perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla säädetty lain tasolla.

Oikaisumenettely

Valiokunta ehdottaa 40 §:n 1 momentin täsmenämistä siten, että vain päätökseen tyytymätön asianosainen voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa korjattavaksi pykälässä 20 sanan "avustamista" kirjoitusvirheen johdosta muotoon "avustusta".

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 20 ja 40 § muutettuina seuraavasti:

20 §

Työllisyys ehdot

Niiden rakennustöiden suorittamisessa, joita varten *avustusta* on myönnetty, on noudatettava

työllisyyslain (275/1987) 12 §:n 2 momentissa säädettyjä ehtoja.

40 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun valtioneuvoston, sosiaali- ja terveysministeriön tai rahapeliyhteisön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa *sihen tyytymätön asianosainen* hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään sosiaali- ja terveysministeriölle.

(2 mom. kuten HE)

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Pertti Turtiainen /vas
jäs. Nils-Anders Granvik /r (osittain)
Rakel Hiltunen /sd
Esko Kurvinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Paula Lehtomäki /kesk

Kirsi Ojansuu /vihr (osittain)
Heli Paasio /sd
Pekka Ravi /kok
Petri Salo /kok
Arto Seppälä /sd
Kari Urpilainen /sd (osittain)
Jari Vilén /kok (osittain)
vjäs. Pekka Nousiainen /kesk (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.

HaVM 12/2001 vp — HE 75/2001 vp